

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

HRV B

HRVATSKI JEZIK

osnovna razina

KNJIŽEVNOST, NEKNJIŽEVNI TEKST I JEZIK

DRŽAVNA MATURA ŠK. GOD. 2021./2022.

HRVB.57.HR.R.K1.40

49407

Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

A	☒	B	☐	C	☐
---	-------------------------------------	---	--------------------------	---	--------------------------

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

A	☒	B	☐	C	☒	C	IK
						↑	↑
						Prepisan točan odgovor	Skraćeni potpis

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **100** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po stranicama ove ispitne knjižice, ali **odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.**

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti skraćeni potpis. **Zabranjeno je potpisati se punim imenom i prezimenom.**

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 40 stranica, od toga 3 prazne.

I. Književnost i neknjiževni tekst

Zadatci uz polazni tekst

Zadatci višestrukoga izbora

U zadatcima višestrukoga izbora od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatci od 1. do 30. odnose se na polazne tekstove.

Kanconijer

III.

Dan je bio takav, da su sunca traci
pomračili se, rad smrti svog tvorca,
kad ja uzet bijah, te ko slaba borca
sjaj očiju vaših u ropstvo me baci.

Ni mislio nisam, da se branim tada
od Amorovih udaraca; bio
bezbrižan ja sam, al` zabugario¹
odmah sam potom sred općega jada.

Bez oružja Amor na nišan me uze,
s otvorenim putem od oka do grudi,
oka, kojim teku samo gorke suze.

Časno baš nije bilo me prokazat,
te bez oružja me nastrijelit sred ljudi,
a vama s oružjem luka ne pokazat.

Francesco Petrarca

¹ zabugariti – tužno zapjevati

1. Što od sljedećega lirski subjekt iskazuje o dragoj osobi?

- A. da je njezina ljepota nenadmašiva
- B. da ona voli slušati njegovu pjesmu
- C. da mu nije uzvratila ljubav
- D. da je bila nečasna

(1 bod)

2. Što je o lirskome subjektu iskazano sljedećim stihom?

Bez oružja Amor na nišan me uze,

- A. Nije se mogao obraniti od ljubavi.
- B. Amor ga je kaznio zbog grijeha.
- C. Nije pronašao smisao u životu.
- D. Tražio je božju pomoć.

(1 bod)

3. Kako lirski subjekt doživljava ljubav?

- A. kao poziv na putovanje
- B. kao svoje oružje
- C. kao bezbrižnost
- D. kao ropstvo

(1 bod)

Homer, *Odiseja*

Tako im reče, i svè ih bljedoća osvoji i strah,
Svaki se ògledā, kud će utèći od smrti pr'jeke.
Samo Eurimāh riječ ovako prihvati njemu:
„Ako si Itačanin Odisej te kući si došo,
Onda govoriš pravo, Ahejci činjahu sve to,
U kući radiše mnoga bezakonja, na polju mnoga.
Ali mrtav već leži Antinoje, koji je krivac
Svemu, što radilo se, i sviju djela je uzrok;
Nije ženidbe on tolikō tražio željno,
Nego je mislio drugo, al' nije mu dao Kroniōn,
Itakom uređenom u duši svojoj je htio
Vladati sam i u zasjedi tvog pogubiti sina,
Ali je eno ubit po prāvici, à tī se sada
Smiluj čeljadi svojoj; u tvojoj što se je kući
Izjelo, ispilo što se, u narodu sve ćemo tebi
Naknadit, i još napóse na náplatu tebi će svaki
Dati za volova dvaest i mjedi i zlata, dok srce
Tvoje se smiri, a dotle ljutini ti zamjere nema.”

Mrko pogledav njega Odisej dosjetljivi reče:
„Očevinu, Eurimaše, svu da dade mi svaki,
Što je tko ima, pa jošte i drügō da tome dodade,
Od krvi svojih ruku ni onda ustegnuo ne bih,
Prije nego se za sva za nedjela osvetim proscem.
Sada vam ostaje samo il' borit se sa mnom il' bježat.
Ne bi li smrti i Keri utèći mogao koji,
Al' vam prijekoj smrti ni jednom ne velim utèći!”

4. Koja je od sljedećih tvrdnja o Eurimahu točna?

- A. Obećaje Odiseju da će se osvetiti za počinjena zlodjela.
- B. Svaljuje krivnju za zlo naneseo Odiseju na Antinoja.
- C. Sažalijeva Odiseja zbog zla koje mu je naneseo.
- D. Pomogao je Odiseju da se vrati kući.

(1 bod)

5. Što je od sljedećega Eurimah iskazao o proscima?

- A. Oni koji su preživjeli htjeli su ubiti Odisejeva sina.
- B. Spremni su darovima odobrovoljiti Odiseja.
- C. Pobjegli su pred bijesnim Odisejem.
- D. Obrađivali su Odisejeva polja.

(1 bod)

6. Na što se odnosi podcrtana riječ u sljedećemu primjeru?

*„Očevinu, Eurimaše, svu da dade mi svaki,
Što je tko ima, pa jošte i drugō da tome dodade,*

- A. na imovinu prosaca
- B. na Odisejeve muke
- C. na isprike Odiseju
- D. na krvnu osvetu

(1 bod)

August Šenoa, *Zlatarovo zlato*

U dvorištu regnikolarnoga¹ doma u kraljevskom gradu Zagrebu bijaše neobično živo. Oko dugačkoga zelenoga stola na kojem stajahu debele knjižurine, papir, crnilo i šarena škrinja sa sloboštinama² kraljevine, vrvjela sila poslanika saborskih sve u bogatim dolamama³ iskićenim srebrom i zlatom, sve pod kalpacima⁴ na kojima blistaše biser i dragulj, a o boku okovane sablje. Pjeneznik⁵ Mijo Konjski zbijao šale sa majušnim gospodinom sucem Matom Crnkovićem iz Crnkovca, frčući svejednako velike plave brkove. Varaždinski poslanici Gašpar Druškoci i Ivan Zaboki zaokupili gospodina Petra Ratkaja Velikotaborskoga te mu pripovijedaju vrlo krupnim jezikom kako gospodin Mate Keglević pod silu otimlje i ubija kmetove. Gospodin Ratkaj, pogladiv si crnu bradu, čudi se tomu nasilju i spominje mimogred da je Mate Keglević veliki prijatelj bivšemu banu Draškoviću. Gospodin Niko Alapić Kalnički, banov brat, skupio je oko sebe jato kalničkih plemića seljaka i kuje svoga brata bana u zvijezde. Prečasni prepošt⁶ Niko Želnički klanja se udvorno mladomu gospodinu Stjepku Tahu, plavokosu mladcu, a kradomice namiguje Franji Stolnikoviću koji se tvrdo zavjeruje seoskim plemićima iz Moravča da će ih pred stališima braniti radi zuluma⁷ Hallekovih vojnika. Podalje stoji žilav starac od šezdeset godina, crnih žarkih očiju i malih brkova, u plavetnoj dolami – Blaž Pogledić, župan turopoljski, i razgovara živo sa čovjekom visokim, suhim, odjevenim u mrke haljine – sa literatom Ivanom Jakopovićem – poslanikom plemenitoga varoša zagrebačkoga. A sam u kutu mrk – zamišljen sjedaše, upirući se o svoju široku sablju, gospodin Gregorijanec Medvedgradski. I navali plemstvo sve više i više govorkajući, vičući, zvekećući, a gdje gdje među plemstvom pokoji časni gospodin u crnoj dugačkoj halji.

¹ regnikolaran – koji zastupa interese kraljevine

² sloboština – pravo na slobodu

³ dolama – starinski vojnički kaput

⁴ kalpak – svečana krznena kapa

⁵ pjeneznik – blagajnik

⁶ prepošt – svećenik na čelu kanoničkoga zbora

⁷ zulum – nasilje

7. O čemu je izviješten Petar Ratkaj?

- A. o okrutnome postupanju prema kmetovima
- B. o potpisivanju povelje o slobodi
- C. o dogovoru plemića pred bitku
- D. o pripremama za izbor bana

(1 bod)

8. Što je zajedničko svim poslanicima?

- A. Podupiru bana Draškovića.
- B. Ogovaraju Niku Alapića.
- C. Raskošno su odjeveni.
- D. Žale se na kmetove.

(1 bod)

9. Tko je prikazan kao dvolična osoba?

- A. Franjo Stolniković
- B. Gregorijanec Medvedgradski
- C. Niko Želnički
- D. Stjepko Tah

(1 bod)

Johann Wolfgang Goethe, *Patnje mladog Werthera*

18. srpnja

Što bi, Wilhelme, našem srcu bio svijet da nema ljubavi? Što je *laterna magica*¹ bez svjetla! Čim staviš u nju žižak, pokazuju se na bijeloj plohi najšarenije slike! Pa ako to nisu ništa drugo no prolazni fantomi², ipak nas usrećuju pa kao bodri dječaci stojimo pred ovim čudom ushićeni.

Danas nisam mogao k Lotti, zadržalo me društvo kojemu nisam mogao izmaći, što da se radi? Poslao sam joj svoga slugu da bih oko sebe imao nekoga koji je došao u njezinu blizinu. Kako sam ga nestrpljivo čekao i kako sam se obveselio kad sam ga na povratku ugledao! Samo da ga nisam obujmio i poljubio, no bilo me stid.

Priča se o bononskom kamenu, kad ga staviš na sunce, privlači sunčane zrake pa noću još neko vrijeme svijetli. Toga sam se sjetio kad sam ugledao momka. Osjećaj da su njezine oči počivale na njegovu licu, njegovim dugmetima na kaputu, na ovratniku *surtouta*³ učini mi ove stvari nekako svete, nekako vrednije! U taj mah ne bih tog mladića dao ni za tisuću talira. Bilo mi je tako ugodno u njegovu društvu. (...)

24. srpnja

(...) Nikada nisam bio sretniji, nikada moje osjećanje prirode, sve do kamenčića ili travčice, nije bilo potpunije i prisnije, a ipak – ne znam kako bih se izrazio – moja sposobnost predočivanja tako je slaba da pred mojom dušom sve pliva i pluta pa ne mogu zahvatiti ni jedan obris. No sve mislim: da mi je gline ili voska, nešto bih dobro uobličio. Uzet ću doista gline te mijesiti i mijesiti pa makar se rodili i kolači!

Tri puta sam počeo Lottin portret i tri puta sam se osramotio. To me naljutilo, to više što sam prije nekog vremena vrlo dobro pogađao sličnost. Onda sam izrezao njezinu siluetu, pa neka mi to bude dosta.

¹ *laterna magica* – uređaj za optičku projekciju

² fantom – duh, prikaza, slika u glavi

³ *surtout* – vrsta muškoga kaputa

10. Kako ljubav djeluje na pripovjedača?

- A.** Potiče ljutnju prema drugima.
- B.** Uzrokuje umjetničku nemoć.
- C.** Izaziva stid i nelagodu.
- D.** Budi zabrinutost.

(1 bod)

11. Kojim je izrazom u pismu od 18. srpnja slikovito prikazana Lotta?

- A.** fantom
- B.** bononski kamen
- C.** sunce
- D.** tisuća talira

(1 bod)

12. Koja je uloga motiva iz prirode u pismu od 24. srpnja?

- A.** Naglašavaju pripovjedačeve osjećaje.
- B.** Podsjećaju Werthera na Wilhelma.
- C.** Opisuju mjesto gdje Werther slika.
- D.** Dočaravaju ljepotu krajolika.

(1 bod)

Ksaver Šandor Gjalski, *Roman portreta* (1616.)

Evo što sam našao u rukopisu o brezovičkom portretu: Pod konac šesnaestoga vijeka doselio se u Veneciju hrvatski velikaš knez Blagaj. Iz domovine je morao otići jer su mu Turci popalili gradove i sela, podanike što podavili što u ropstvo odveli, zemlje posvojili, a što je od njih preostalo u gornjim stranama kraljevine, izgubio je tako što je gradačka komora posjela ta imanja u ime obrambenih obzira i ondje svoje vojnike, vlaške bjegunce, nastanila. Blagaj ostade gotovo bez svega. U toj svojoj nevolji uteče se rodu svoje žene, rođene Mlečanke iz moćne obitelji Morosina. Rođaci ga ovi pozovu u Veneciju i tu mu dadu u jednoj od manje sjajnih palača na Rialtu priličan stan, pomažući ga također novcem, koliko im dopuštaše njihov veliki imutak pored silno raskošna života.

Ponosni je hrvatski gospodin trpio stoga mnoge i premnoge muke, no tješio se da je tek začas došao ovamo. Ali – što je jednom izgubio, sve je govorilo da je izgubio zauvijek. Turci ostali u zaposjednutim stranama, a protiv komore nije uspio nikako, premda su ga u tom pomagali i hrvatski staleži i redovi.

Tako je prošla i petnaesta godina otkada je otišao iz domovine. Ali za dugih tih godina jenjala je i silno popustila pripomoć rođaka, te je Blagaj imao svaki dan gorih neprilika. Njegova je radost bila i njegova najveća briga. Imao je naime devetero djece. Najmlađe bijaše njegovo osobito ljubimče, a bila je to kćerka Marjeta. Kad je navršila svoju šesnaestu godinu, bila je tako izvanredne ljepote da ju je jedan od najslavnijih tadašnjih slikara umolio neka mu sjedi za portret, i dogotovivši sliku, pokloni je ocu s molbom ne bi li smio „divno ovo lice” upotrijebiti za svoje remek-djelo koje je imao izraditi za francuskoga kralja. Gdje god bi se Marjeta pokazala, svagdje je usplamtela srca i mladih i starih ljudi. Opći glas je bio, tko jednom Marjetu vidi, da je neće nikada više zaboraviti.

13. Na koji od sljedećih načina pisac postiže dojam realističnosti?

- A. U pripovijedanju upotrebljava uglavnom složene rečenice.
- B. Navodi rukopis u kojemu se prikazuje nastanak portreta.
- C. U središtu je priča o djevojci iznimne ljepote.
- D. Postavlja pripovjedača u prvo lice.

(1 bod)

14. U čemu su *hrvatski staleži i redovi* pomagali Blagaju?

- A. da zaposjedne imanje rođaka svoje žene
- B. da mu gradačka komora vrati posjede
- C. da mu se olakša život u Veneciji
- D. da otjera Turke sa svoje zemlje

(1 bod)

15. Koja je od sljedećih tvrdnja o Marjetinu portretu točna?

- A. Slikar ga je darovao Blagaju kako bi dobio dopuštenje da još jedanput slika Marjetu.
- B. Blagaj je odabirom Marjete kao modela htio pokazati tko mu je najdraže dijete.
- C. Njegovom je prodajom slikar htio novčano pomoći Blagaju.
- D. Blagaj se njime htio dodvoriti francuskomu kralju.

(1 bod)

Sofoklo, *Antigona*

Izmena

Ja o meni! Promisli, o sestro, kako nam
Preminu otac omražen i preziran!
Sam sebe krivcem zločina je otkrio
I zato si je oba oka izbio.
Pa mati mu i žena – ista osoba –
Pletenom omčom skonča život sramotno.
I treće, brata dva u jedan sebe dan
Pogubiše, smrt svojom rukom jadnici
Istovremeno jedan drugom zadaše.
Sad same nas dvije ostasmo i najgora
Još smrt nas čeka ako protiv zakona
Mi pogazimo volju il' vlast kraljevsku.
Na umu treba imati da žene smo:
S muškarcima se ne možemo boriti;
Pa onda jači nama zapovijedaju
Te slušat nam je to i od tog mučnije.
Ja, dakle, molim one što pod zemljom su
Nek' oprostite jer evo sila priječi me;
A poglavare slušat ću. Jer raditi
Što snage prelazi baš nije pametno.

Antigona

Nit' tražim tvoju pomoć, nit', da pristaneš,
Prihvatila bih još da ti mi pomogneš.
Al' sudi kako hoćeš; ja ću onoga
Sahraniti: za to čast je meni umrijeti
Jer draga s njim ću dragim mrtva ležati
Učinivši svet grijeh. Ta dulje sviđat se
Ja svijetu moram onom nego ovome
Jer ondje do vijek ću počivati. A ti,
Kad tako misliš, božji zakon pogazi!

16. Što je od sljedećega učinio Antigonin i Izmenin otac?

- A. Dao je pogubiti svoje sinove.
- B. Ubio je svojega brata.
- C. Osljepio se.
- D. Objesio se.

(1 bod)

17. Što je od sljedećega odlučila Izmena?

- A. da će odati počast pokojnim roditeljima
- B. da će se pokoriti vladarovoj volji
- C. da će pomoći Antigoni
- D. da će osvetiti braću

(1 bod)

18. Što znače sljedeće Antigonine riječi?

Ta dulje svidat se

Ja svijetu moram onom nego ovome

- A. Želi poštivati božanske zakone.
- B. Želi se svidjeti svim ljudima.
- C. Želi da je vladar poštuje.
- D. Želi se domoći vlasti.

(1 bod)

William Shakespeare, *Hamlet*

MARCEL: No, sjednimo; i nek mi kaže taj tko znade,
Zašto te iste brižljive i stroge straže
Svaku noć muče podanike ove zemlje;
Zašto se dnevno liju brončani mužari¹,
A ratna sprema nabavlja iz strane zemlje.
Što brodograditelje tako bolno kinje
Da nedjelju ne luče od radnoga tjedna?
Što nam to svima prijeti, da ta znojna žurba
Sad čini noć u trudu supatnicom danu?
Tko mi to može sve objasniti?

HORACIJE: Mogu ja;
Il bar se tako šapće: Bivšeg našeg kralja
Čiji nam lik se upravo pojavio,
Kralj norveški je Fortinbras, kao što znate,
Podboden na to ponosom surevnjivim²,
Na dvoboj izazvao; tu je hrabri Hamlet –
A takvim ga je cijeli svijet naš cijenio –
Smaknuo Fortinbrasa; koji, po ugovoru
Zapečaćenu zakonom heraldike³,
Sa svojim izgubi životom posjede
I svoje zemlje sve u korist pobjednika;
Nasuprot tome, odgovarajući dio
Založio je i naš kralj, a taj bi zalog
U nasljeđe Fortinbrasu pripao,
Da je ostao pobjednikom, kao što je,
Po sadržaju istog ugovornog člana,
Njegov dijel Hamlet dobio. Mladi Fortinbras,
Neiskušane srčanosti pun, i žestok,
Po rubovima Norveške je amo-tamo,
Za samu hranu, pokupio družbu divljih
Pustolova za neki pothvat koji stavlja
Na kušnju hrabrost; a taj ide samo za tim –
I našim gospodarima je posve jasno –
Da silom nas i uvjetima prinudnim
Primora da mu povratimo one zemlje
Koje je njegov otac tad izgubio.
A to je, mislim, razlog te pripravnosti
I uzrok ove naše straže, glavni povod
Za svu tu vrevu i taj metež diljem zemlje.

¹ mužari – topovi

² surevnjiv – koji je pun zavisti, ljubomoran, zavidan

³ heraldika – znanost o grbovima

19. Na koju se situaciju odnose podcrtane riječi u sljedećemu stihu?

Za svu tu vrevu i taj metež diljem zemlje.

- A. na užurbano naoružavanje
- B. na stražarsku neopreznost
- C. na pojavu Duha noću
- D. na održani dvoboj

(1 bod)

20. Što je od sljedećega motiviralo ljude da se priključe ratnomu pohodu kraljevića Fortinbrasa?

- A. težnja da se dokažu u borbi
- B. želja za pravdom
- C. odanost kralju
- D. zavist

(1 bod)

21. Što je od sljedećega posljedica smrti norveškoga kralja?

- A. Poništava se ugovor koji je potpisao s danskim kraljem.
- B. U Danskoj se počinje pojavljivati Duh njegova ubojice.
- C. Norveška vojska smaknut će ubojicu svojega kralja.
- D. Mladi Fortinbras želi vratiti sve izgubljene posjede.

(1 bod)

Konrad Paul Liessmann, *Teorija neobrazovanosti*

Omiljenoj tezi da živimo u informacijskom društvu i na taj način u društvu znanja može se, doduše, posve opravdano suprotstaviti teza da živimo u „dezinformacijskom društvu“.

Hegel je jednom formulirao da poznato nije „*spoznato*“ zato što je *poznato*. Sa znanjem i spoznajom informacije još nemaju veze. Među brojnim definicijama informacije možda je još uvijek najrazvidnija ona koju je formulirao američki teoretičar sistema Gregory Bateson: informacija je „bilo koja razlika koja prilikom nekog kasnijeg događaja stvara razliku“.

Pred opnom ovog pojmovnog određenja odmah biva jasno zašto je za opis našega društva pojam dezinformacijsko društvo znatno prikladniji od pojma informacijsko društvo. Porast informacijskih i komunikacijskih mogućnosti, to puko mnoštvo dojmova, tonova, brojki i slika skrivenih pod krinkom informacije, koje danas zapljuskuju prosječnog gradskog žitelja, vodi k tome da se razlike najprije pomute, a ako ipak postanu vidljive, tada s obzirom na neki kasniji događaj više ne tvore nikakvu razliku, jer se iz kapacitetskih razloga mogu opažati samo periferno, ili ih u pravilu smjesta valja iznova zaboraviti.

Provjerimo li takozvane bezbrojne informacije što ih – također pod službenim naslovom „Vijesti“ – suvremeni čovjek konzumira tijekom dana, propitujući u kolikoj mjeri nakon toga uslijedi neka radnja koja bi bez vijesti izostala, biva savršeno jasno da većina tih takozvanih vijesti nisu nikakve vijesti, dok su vijesti koje tvore razliku te zbilja nešto imaju priopćiti rijetke, pa ih stoga u pravilu tek valja mukotrpno isfiltrirati. Što se tiče redovitih večernjih televizijskih vijesti, postoji, uostalom, samo jedan blok koji doista prenosi informaciju relevantnu za blisku budućnost gotovo svakoga gledatelja, pa stoga uistinu ima značenje: vremenska prognoza. Sve drugo, ma kako bilo ozbiljno, u pravilu je zabava.

22. Što je od sljedećega tema polaznoga teksta?

- A. ispravnost Hegelovih predviđanja o funkcioniranju današnjega svijeta
- B. poboljšanje mogućnosti da se razlikuju važne i nevažne informacije
- C. beskorisnost većine informacija kojima je suvremeni čovjek izložen
- D. prednosti koje porast informacijskih mogućnosti donosi ljudima

(1 bod)

23. Koju od sljedećih teza iznosi autor?

- A. Ljudi kojima je dostupno mnogo informacija imaju i mnogo znanja.
- B. Suvremeni ljudi napreduju u vještini filtriranja važnih informacija.
- C. Ljudski kapacitet za primanje informacija ograničen je.
- D. Životima današnjih ljudi upravljaju vijesti.

(1 bod)

24. Što je za autora vremenska prognoza?

- A. mukotrpan posao
- B. važan podatak
- C. dezinformacija
- D. zabava

(1 bod)

Davor Rostuhar, *Jezik ljubavi*

Ima li ljubavi tamo gdje nema riječi za ljubav?

Antički Grci imali su puno više riječi za ljubav nego što ih mi danas imamo u većini modernih jezika, ali nijedna se zapravo ne odnosi na ljubav koju mi istražujemo. *Philia* je najcjenjenija vrsta ljubavi, ljubav prema članovima obitelji i prema državi, više prijateljska ljubav nego ljubav zaljubljenog dvojca. *Eros* označava seksualnu strast, požudu, ljubav prema vanjskom, fizičkom. Grci su cijenili ljepotu, ali nisu eros uvijek smatrali pozitivnim – štoviše mislili su da može biti opasan jer čovjeka može lišiti samokontrole. Aristotel je rekao da eros prerastamo u mladosti, a u zreloj dobi odnose, pa i brak, baziramo na philiji, dok je Platon rekao da se eros i philia međusobno nadopunjuju i rastu jedno iz drugoga. *Agape* je nešto poput bezuvjetne ljubavi, ljubavi koja ne traži ništa zauzvrat, ali ona se više odnosi na ljubav prema bogu ili božju ljubav prema čovjeku. *Pragma* je pragmatična, zrela ljubav zasnovana na kompromisima, trudu i zajedničkim interesima. *Ludus* je zaigrana, nezrela ljubav, flertovska, mladenačka. *Storge* je neka vrst empatije, usmjerena najčešće prema roditeljima ili djeci. *Philautia* je ljubav prema sebi, *xenia* prema gostu, *philantropia* prema čovjeku, čovječanstvu... (...)

Ljudi s kojima smo pričali nekad su pod ljubavlju podrazumijevali samo onu vatrenu fazu intenzivne zaljubljenosti, nekad su taj termin koristili da opišu onu erotsku, seksualnu dimenziju ljubavi, a nekad onu dublju privrženost koja dolazi u kasnijim stadijima odnosa. Nekad su ljubavlju smatrali odnos pun poštovanja, nekad su je mistificirali kao božansku silu, nekad su je poricali kao apstraktan pojam koji smo izmislili...

Kad je riječ o konkretnim konceptima kao što su pas, nož, stablo ili voda, tu ne može doći do prevelikog nerazumijevanja ili pretjerano različitih tumačenja. No, kad je riječ o apstraktnim pojmovima kao što su bog, domovina, normalno, prirodno, pravda ili ljubav, tu se u pravilu razilazimo u značenju i razumijevanju jer razni ljudi apstraktnim pojmovima pripisuju razna značenja.

25. Koji su vrstu ljubavi Grci smatrali potencijalno opasnom?

- A. ljubav koja se temelji na popuštanju
- B. bezuvjetnu požrtvovnu ljubav
- C. mladenačku nezrelu ljubav
- D. strastvenu tjelesnu ljubav

(1 bod)

26. Na čemu se prema Aristotelovu mišljenju temelji brak?

- A. na tjelesnoj privlačnosti
- B. na ljubavi prema sebi
- C. na prijateljstvu
- D. na požudi

(1 bod)

27. Koja je od sljedećih tvrdnja o konkretnim i apstraktnim pojmovima iskazana?

- A. Konkretni su pojmovi u staroj Grčkoj imali mnogo značenja, a apstraktni samo jedno.
- B. Za razliku od konkretnih pojmova apstraktni mogu dovesti do različitih tumačenja.
- C. I apstraktni i konkretni pojmovi jednako su razumljivi kad se govori o ljubavi.
- D. U staroj je Grčkoj bilo mnogo više apstraktnih pojmova nego konkretnih.

(1 bod)

Plodored kao sistem biljne proizvodnje koji se na oranicama obvezno mora primjenjivati predstavlja pravilnu izmjenu usjeva, prostornu i vremensku, na proizvodnim površinama. Ratarske i povrtlarske kulture ne bi se smjele neprestano uzgajati na istoj površini jer se u tlu nagomilavaju štetne tvari, uzročnici biljnih bolesti, štetnici i korovi, a hraniva iz tla troše se jednostrano i nepravilno. Zbog svega navedenog potrebno je sastaviti dobar plodored, odnosno isplanirati prostornu i vremensku izmjenu ratarskih i povrtlarskih kultura, uzimajući u obzir pripadnost pojedine vrste određenoj biljnoj porodici jer se štetnici i uzročnici biljnih bolesti mogu javljati na različitim biljnim vrstama unutar neke porodice.

(...)

Osim toga potrebno je uzeti u obzir i izmjenu kultura s različitom dubinom korijena te izmjenjivati kulture s različitim potrebama za vodom i hranivima. Sastaviti dobar plodored sa svim elementima kao što su ophodnja, plodosmjena i odmor tla nije baš jednostavno jer treba odabrati najpovoljniji način gnojidbe i obrade tla, kulture i sorte, vrijeme sjetve, sadnje i berbe, kao i načine njege usjeva. Ako se ista vrsta uzgaja često ili uzastopno na istoj površini, dolazi do smanjenja uroda i kvalitete, do povećanja izvora zaraze bolestima i štetnicima, do povećanja jednogodišnjih i višegodišnjih korova specifičnih za svaku kulturu. Kod čestog natapanja i orošavanja povrća narušava se mrvičasta struktura tla i ubrzava mineralizacija humusa pa tako kulture koje troše puno vode, kao rajčica, paprika, krastavci i kupusnjače u dobrom se plodoredu izmjenjuju s korjenastim, lukovičastim biljem i mahunarkama, koje ne treba puno zalijevati. Prema tome se kao dobre pretkulture preporučuju:

- za rajčicu: mahunarke i korjenasto povrće
- za papriku: korjenasto povrće i višegodišnje trave
- za kupusnjače: krumpir, rajčica, paprika, mahunarke, korjenasto povrće
- za korjenasto povrće: rajčica, paprika, krastavac, mahune
- za grašak i mahune: rajčica, paprika, krumpir
- za krastavce i lubenice: paprika, rajčica, krumpir i trave
- za luk: paprika, lubenice, pšenica.

<https://www.savjetodavna.hr/2008/04/28/plodored-u-povrcarstvu>

28. Koja je od sljedećih tvrdnja o plodoredu točna?

- A.** Stalni uzgoj iste kulture na istome mjestu uzrokuje nedovoljnu iskorištenost hraniva.
- B.** Preporučuje se izmjenjivanje biljnih vrsta koje pripadaju istoj porodici.
- C.** Biljke će u dobrom plodoredu imati istu dubinu korijena.
- D.** Plodoredom se nagomilavaju štetne tvari u tlu.

(1 bod)

29. Zašto je dobro u plodoredu nakon krastavaca uzgajati mrkvu?

- A.** jer se izbjegava stalna izloženost tla velikoj količini vode
- B.** jer se uzgojem mrkve smanjuje mrvičastost tla
- C.** jer imaju sličnu potrebu za vodom i hranivima
- D.** jer se ubrzava rast jednogodišnjih korova

(1 bod)

30. Koju je od sljedećih kultura preporučljivo uzgajati prije rajčice?

- A.** mahune
- B.** kelj
- C.** krastavac
- D.** papriku

(1 bod)

II. Književnost

Zadatci bez polaznoga teksta

Zadatci višestrukoga izbora

U zadacima višestrukoga izbora od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

31. U kojemu je od sljedećih stihova upotrijebljena sinestezija?

- A. *Đurđić, sitan cvjetić, skroman, tih i fin,*
- B. *Mirisi su jedni ko put dječja svježi,*
- C. *Maćuhica čuti ispod rosne vaze,*
- D. *Kad su grička zvona od sreće zaplakala*

(1 bod)

32. Koja je od sljedećih stilskih figura upotrijebljena u sljedećim stihovima?

*Vijest je letjela brže od ptice,
Brže od vjetra,
Brže od munje,
Gugutala je od sreće u eteru.*

- A. epifora
- B. gradacija
- C. inverzija
- D. polisindeton

(1 bod)

33. Koja je od sljedećih stilskih figura upotrijebljena u sljedećim stihovima?

O, sveto nebo, što to vidim!
O, sveto nebo, što to gledam!

- A. antiteza
- B. apostrofa
- C. onomatopeja
- D. paradoks

(1 bod)

34. Što je katarza?

- A. nesporazum nastao zbog zamjene osoba ili stvari u komediji
- B. razrješavanje dramskoga sukoba božjom intervencijom
- C. oponašanje stvarnosti u umjetničkim djelima
- D. pročišćenje osjećaja gledatelja tragedije

(1 bod)

35. Koja od sljedećih književnih vrsta pripada lirsko-epskim vrstama?

- A. ditiramb
- B. elegija
- C. legenda
- D. poema

(1 bod)

36. Na koju se književnu vrstu odnosi sljedeća rečenica?

Preuzima se Aristotelova koncepcija oponašanja i katarze, pravilo o trima jedinstvima te se ističe da karakteri junaka moraju biti prikazani dosljedno i u skladu s općim predodžbama o njima.

- A. na romantičarsku poemu
- B. na renesansnu komediju
- C. na klasicističku tragediju
- D. na barokni ep

(1 bod)

37. Koja je od sljedećih tvrdnja o stvaralaštvu Antuna Branka Šimića točna?

- A. U svojim pjesmama bojama daje simbolična značenja.
- B. U njegovu pjesničkome stvaralaštvu najviše je soneta.
- C. Pisao je pod utjecajem francuskoga simbolizma.
- D. Poznat je po svojoj dijalektalnoj poeziji.

(1 bod)

38. Koji je stih najčešći stih hrvatskoga renesansnog pjesništva?

- A. dvostrukorimovani dvanaesterac
- B. simetrični osmerac
- C. aleksandrinac
- D. heksametar

(1 bod)

39. Koje književno razdoblje neposredno prethodi baroku?

- A. humanizam
- B. klasicizam
- C. renesansa
- D. romantizam

(1 bod)

40. Koje od sljedećih djela pripada hrvatskoj renesansi?

- A. *Dubravka* Ivana Gundulića
- B. *Novela od Stanca* Marina Držića
- C. *Posljednji Stipančići* Vjenceslava Novaka
- D. *Zlatarovo zlato* Augusta Šenoe

(1 bod)

41. Koji je epski postupak upotrijebljen na početku epa *Osman* u sljedećemu primjeru?

*O djevice čiste i blage
ke vrh gore slavne i svete
slatkom vlasti pjesni drage
svijem pjevôcim naričete,*

*narecite sad i meni
kako istočnom caru mladu
smrt vitezi nesmiljeni
daše u svomu Carigradu.*

- A. dijalog
- B. invokacija
- C. retardacija
- D. retrospekcija

(1 bod)

42. Na kojoj se od sljedećih suprotnosti temelji radnja Mažuranićeva djela *Smrt Smail-age Čengića*?

- A. duhovno – materijalno
- B. sloboda – ropstvo
- C. mladost – starost
- D. grad – selo

(1 bod)

43. Koje od sljedećih književnih djela pripada razdoblju renesanse?

- A. *Cvjetovi zla*
- B. *Hamlet*
- C. *Patnje mladog Werthera*
- D. *Život je san*

(1 bod)

44. Kojim događajem započinje roman *Stranac* Alberta Camusja?

- A. Meursault piše u ime Raymonda pismo njegovoj ljubavnici.
- B. Meursault pripovijeda o majčinoj smrti.
- C. Meursault odlazi u kino s Marie.
- D. Meursault je ubio Arapina.

(1 bod)

45. Na koji se književni lik odnosi sljedeća tvrdnja?

On je otuđen i izdvojen pojedinac koji odbija slijediti općeprihvaćene društvene norme i zato ga društvo odbacuje, a sud osuđuje na smrtnu kaznu.

- A. na Gregora Samsu
- B. na Leonea Glembaja
- C. na Meursaulta
- D. na Rodiona Raskoljnikova

(1 bod)

46. Na temelju kojega mita Albert Camus filozofski objašnjava ideju romana *Stranac*?

- A. o Edipu
- B. o Odiseju
- C. o Prometeju
- D. o Sizifu

(1 bod)

47. Tko je od sljedećih likova žrtva praznovjerja vlastita oca?

- A. Gregor Samsa
- B. Leone Glembay
- C. Sigismund
- D. Werther

(1 bod)

48. Na koji se lik iz Sofoklove *Antigone* odnosi podcrtana riječ u sljedećemu Tiresijinu obraćanju Kreontu?

*U donji svijet si s gornjeg dušu poslao
I sramotno je živu u grob strpao,
A mrtvu opet ovdje ne daš, bozima
Da donjim ode,*

- A. na Antigonu
- B. na Eteokla
- C. na Euridiku
- D. na Polinika

(1 bod)

49. Tko se u drami *Život je san* prerušio u osobu suprotnoga spola?

- A. Astolfo
- B. Klarin
- C. Rosaura
- D. Stela

(1 bod)

50. Koja se tvrdnja odnosi na početak tragedije *Hamlet*?

- A. Bernardo i Francisco razgovaraju tijekom promjene straže o pojavi duha.
- B. Polonije se oprašta sa sinom koji odlazi na školovanje u Pariz.
- C. Klaudije i Polonije prisluškuju razgovor Hamleta i Ofelije.
- D. Hamlet daje upute glumcima kako uvjerljivo glumiti.

(1 bod)

51. Tko u drami *Gospoda Glembajevi* izgovara sljedeću rečenicu?

*Ta ja sam u porodici Glembay karitativni tajnik i ispovjednik Preuzvišene gospođe barunice,
ja sam informator njenog sina!*

- A. dr. Altmann
- B. Leone Glembay
- C. Puba Fabriczy
- D. Silberbrandt

(1 bod)

52. Koja je književna vrsta dominantna u razdoblju realizma?

- A. ep
- B. lirski pjesma
- C. roman
- D. tragedija

(1 bod)

53. Koja se od sljedećih tvrdnja odnosi na larpurlartizam?

- A. Umjetnička djela trebaju buditi nacionalnu svijest.
- B. Umjetnost treba sama sebi biti ciljem i svrhom.
- C. Umjetnička djela trebaju oponašati stvarnost.
- D. Umjetnost treba imati didaktičku ulogu.

(1 bod)

54. Koji je od sljedećih književnika dio svojega stvaralaštva utemeljio na filozofiji apsurdna?

- A. Albert Camus
- B. Charles Baudelaire
- C. Fjodor Mihajlovič Dostojevski
- D. Johann Wolfgang Goethe

(1 bod)

55. Koji se književni časopis suprotstavljao poetici socijalističkoga realizma i uveo hrvatsku književnost u razdoblje druge moderne?

- A. *Juriš*
- B. *Kolo*
- C. *Krugovi*
- D. *Vijenac*

(1 bod)

III. Jezik

Zadatci višestrukoga izbora

U zadatcima višestrukoga izbora od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

56. U kojoj je od sljedećih rečenica podcrtana riječ pravopisno točna?

- A. Taj plaćenički posao odrađivali su vrsni novinari.
- B. Lice mu je dobilo paćenički izraz nekoga svetca.
- C. Tad je ban pomislio na svoj mućenički narod.
- D. Položio je svećenički zavjet.

(1 bod)

57. U kojemu su od sljedećih primjera obje riječi pravopisno točne?

- A. usmjeriti – usmjeravati
- B. razrjediti – razrjeđivati
- C. smjeniti – smjenjivati
- D. odoljeti – odoljevati

(1 bod)

58. Koja je od sljedećih riječi pravopisno točna?

- A. crvemperka
- B. jedamput
- C. prehrambeni
- D. stramputica

(1 bod)

59. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova?

- A. Jedan od zastora Hrvatskoga Narodnog Kazališta u Zagrebu Bukovčevo je djelo.
- B. U obilježavanju Dana planeta Zemlje sudjelovali su i učenici i nastavnici.
- C. Od ostalih pokrajina Azurnu Obalu na zapadu razdvaja rijeka Rona.
- D. Na Trgu Kralja Tomislava okupilo se mnoštvo prosvjednika.

(1 bod)

60. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju zareza?

- A. Hrvatski petrarkist Šiško Menčetić, stvarao je u razdoblju renesanse.
- B. Sad je, dakako prekasno žaliti za propuštenim prilikama.
- C. Kad stignem na otok, poslat ću ti razglednicu.
- D. Danas se osjećam mnogo bolje, nego jučer.

(1 bod)

61. Koja je od sljedećih riječi točno napisana?

- A. nadčovjek
- B. nadkriti
- C. nadpolovičan
- D. nadprirodan

(1 bod)

62. U kojemu je od sljedećih primjera provedena palatalizacija?

- A. gost > gozba
- B. list > lišće
- C. misao > mišlju
- D. ruka > ručeta

(1 bod)

63. U kojemu je primjeru riječ *brod* točno naglašena?

- A. bród
- B. brôd
- C. bròd
- D. brød

(1 bod)

64. Koja od sljedećih riječi u sljedećoj rečenici **nije** naglašena?

Ja sam još bio dijete kad nam je mama o njemu pričala.

- A. ja
- B. još
- C. bio
- D. je

(1 bod)

65. Što je oblikotvorni/gramatički morfem u riječi *ljepotica*?

- A. -a
- B. -ca
- C. -ica
- D. -tica

(1 bod)

66. U kojemu je padežu podcrtana riječ u sljedećoj rečenici?

Odjednom je među okupljenima nastalo komešanje.

- A. u dativu
- B. u akuzativu
- C. u lokativu
- D. u instrumentalu

(1 bod)

67. Koja je zamjenica u sljedećoj rečenici neodređena zamjenica?

Držao se svojega posla i nitko ga zbog toga nije gnjavio.

- A. svojega
- B. nitko
- C. ga
- D. toga

(1 bod)

68. U kojemu je rodu i broju podcrtana riječ u sljedećoj rečenici?

Pobijedili su igrači bolje momčadi.

- A. u ženskome rodu množine
- B. u muškome rodu množine
- C. u ženskome rodu jednine
- D. u muškome rodu jednine

(1 bod)

69. Koji je glagolski oblik podcrtan u sljedećoj rečenici?

Gledajući u daljinu, duboko je uzdahnuo.

- A. glagolski prilog sadašnji
- B. glagolski pridjev radni
- C. prezent
- D. infinitiv

(1 bod)

70. Koji je točan infinitiv podcrtanoga glagola u sljedećoj rečenici?

Mnogi prolaznici toj raznovrsnoj ponudi ipak nekako odole.

- A. odolijevati
- B. odoljevati
- C. odoljeti
- D. odoliti

(1 bod)

71. Koliko je nepromjenjivih riječi u sljedećoj rečenici?

Drugoga dana palo je nekoliko teških povika kroz rešetke, ali ni tada okupljeni ne dobiše odgovore.

- A. tri
- B. četiri
- C. pet
- D. šest

(1 bod)

72. Koji od sljedećih frazema znači 'trajno prestati s radom'?

- A. staviti ključ u bravu
- B. ostati praznih ruku
- C. stegnuti remen
- D. stati na loptu

(1 bod)

73. Kojemu funkcionalnom stilu hrvatskoga jezika pripada sljedeća rečenica?

Nakupljanje C-terminalnih odsječaka proteina prekursora amiloida β djeluje na ekspresiju gena i proteina uključenih u unutarstanični metabolizam kolesterola.

- A. administrativnomu
- B. književnoumjetničkomu
- C. publicističkomu
- D. znanstvenomu

(1 bod)

74. U kojoj je od sljedećih rečenica podcrtana riječ eponim?

- A. Laureat je dobitnik najvišega priznanja, a ta riječ potječe od latinske riječi za lovor.
- B. Disertacija je sustavna znanstvena rasprava s novim prinosom poznavanju teme.
- C. Nobelij je kemijski element koji je dobio naziv prema švedskome kemičaru.
- D. Poklisar je naziv za saborskoga zastupnika u 19. stoljeću.

(1 bod)

75. Kojim je od sljedećih tvorbenih nastavaka nastala riječ *učionica*?

- A. -onica
- B. -nica
- C. -ica
- D. -a

(1 bod)

76. Kojim je tvorbenim načinom nastala riječ *bogataš*?

- A. prefiksarno-sufiksnom tvorbom
- B. složeno-sufiksnom tvorbom
- C. prefiksnom tvorbom
- D. sufiksnom tvorbom

(1 bod)

77. Kojoj skupini imena pripada ime *Mokro Polje*?

- A. antroponimima
- B. ekonimima
- C. hidronimima
- D. oronimima

(1 bod)

78. Iz kojega jezika potječu luzitanizmi?

- A. iz portugalskoga jezika
- B. iz francuskoga jezika
- C. iz talijanskoga jezika
- D. iz latinskoga jezika

(1 bod)

79. Za koji je funkcionalni stil karakteristična upotreba kolokvijalizama?

- A. za administrativni
- B. za publicistički
- C. za razgovorni
- D. za znanstveni

(1 bod)

80. Tko je sastavio prvi hrvatski tiskani rječnik?

- A.** Bartol Kašić
- B.** Bogoslav Šulek
- C.** Faust Vrančić
- D.** Ljudevit Gaj

(1 bod)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica